

บทบาทผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์โบราณสถาน กรณีศึกษา พระธาตุน้ำคำวัด
ป่าพรหมประทาน บ้านจิว หมู่ที่ 10 ตำบลโนนชัยศรี

อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

Participatory Community Store Management Case Study Khet
Khun VillageMaeu Sub - district, Thawat Buri District,
Roi Et Province

ณรงค์ศักดิ์ สายแหวว¹ และพงศสวัสดิ์ ราชจันทร์^{2*}
Narissara Charee¹ and Pongsawut Rachjun^{2*}

Received : January 24, 2023; Revised : February 13, 2023; Accepted : February 13, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาบทบาทผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์พระธาตุน้ำคำ 2. วิเคราะห์ปัญหา และอุปสรรคบทบาทผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์พระธาตุน้ำคำ 3. เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคบทบาทผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์พระธาตุน้ำคำ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (qualitative research) มีเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) โดยมีกลุ่มเป้าหมาย 5 กลุ่ม คือ 1) ผู้ใหญ่บ้าน 2) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 3) คณะกรรมการหมู่บ้าน 4) ประชาชน 5) ปราชญ์ชาวบ้าน แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากเอกสารวรรณกรรม และแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์แบบเชิงเนื้อหา (content analysis) ผลการศึกษาพบว่า บทบาทผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์โบราณสถานพระธาตุน้ำคำ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

¹⁻²คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด; Faculty of Law and Politics Roi Et Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : seat007@outlook.com

Citation : ณรงค์ศักดิ์ สายแหวว และพงศสวัสดิ์ ราชจันทร์. (2566). บทบาทผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์โบราณสถาน กรณีศึกษา พระธาตุน้ำคำวัดป่าพรหมประทาน บ้านจิว หมู่ที่ 10 ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารราชภัฏสุนทรวิชาการ. 1(3) : 41-58.

DOI : <https://doi.org/10.14456/jasrru.2023.18>

1) ด้านบทบาทในอุดมคติผู้นำที่ดีต้องมาจากการเลือกตั้ง และผู้นำที่ดีต้องมีความสามารถในหลาย ๆ ด้าน เพื่อที่มีความสามารถในการดูแลและปกป้องประชาชนในหมู่บ้านให้มีความสุข 2) ด้านบทบาทที่บุคคลเข้าใจ ผู้นำต้องมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคได้ดี เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับคนรุ่นใหม่ได้ปฏิบัติตาม ปรากฏติดต่อคนอื่นเมื่อเวลามีปัญหาผู้นำต้องหยืดถือความถูกต้อง 3) ด้านบทบาทที่แสดงออกจริง ผู้นำบางคนไม่สามารถดูแลลูกบ้านได้ บางคนตึงเกินไป บางคนหย่อนเกินไป ไม่มีความพอดี ดังนั้นการจะปกครองลูกบ้านได้ต้องมีความยืดหยุ่นต้องมีประสบการณ์ในการทำงานกับคนอื่น มีประสบการณ์ในงานทำงานมากพอเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้

คำสำคัญ (Keywords) : บทบาท, ผู้นำชุมชน, การอนุรักษ์โบราณสถาน, พระธาตุน้ำคำ

Abstract

The objectives of this research were 1. To study the role of community leaders in preserving Phra That Nam Kham 2. To analyze the problem 3. Suggest ways to solve problems and obstacles community leader's role in preserving Phra That Nam Kham. It is a qualitative research (qualitative research). There were 5 target groups: 1) village headman 2) village headman's assistant 3) village committee 4) people 5) village scholars. The data collected from literature, literature and interview forms were used for content analysis. Community leaders' roles in preserving Phra That Nam Kham ruins are divided into 3 aspects: 1) ideal roles, good leaders must come from elections; and leaders who must be competent in many aspects in order to have the ability to take care of and protect the people in the village to be happy 2) the role that people understand Leaders must have the ability to solve problems and obstacles well. Be a good role model for the new generation to follow. be kind to others when there is a problem, the leader must hold on to the correctness 3) the role that is actually expressed Some leaders are unable to take care of their residents. some people are too tight Some people are too slack no

Citation : ณรงค์ศักดิ์ สายแวว และพงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์. (2566). บทบาทผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์โบราณสถาน กรณีศึกษา พระธาตุน้ำคำวัดป่าพรหมประทาน บ้านจั่ว หมู่ที่ 10 ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 1(3) : 41-58.

DOI : <https://doi.org/10.14456/jasrru.2023.18>

fit Therefore, being able to rule the house requires flexibility and experience in working with other people. Have enough work experience to solve various problems.

Keywords : Role, Community Leader, Preservation of Ancient Sites, Phra That Nam Kham

บทนำ (Introduction)

การพัฒนาชุมชน หมายถึง การสร้างความเจริญให้เกิดขึ้นแก่ชุมชนในทุกด้าน โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง โดยมุ่งพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของประชาชน ให้ดำเนินการพัฒนาและ แก้ปัญหาชุมชนได้อย่างยั่งยืน โดยใช้ทรัพยากรในชุมชนที่มีอยู่ให้มากที่สุด จากความหมายข้างต้นสิ่งที่จะต้องคำนึงในการพัฒนาชุมชนอีกอย่างคือ ปัจจัยที่สามารถทำให้ชุมชนพัฒนาได้แก่ ปัจจัยจากภายใน เช่น ผู้นำ ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่น และชาวบ้านภายในชุมชน ปัจจัยภายนอก เช่น หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีส่วนช่วยเหลือในการพัฒนาชุมชน กระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เข้ามาในชุมชนเห็นได้ว่าการพัฒนาชุมชนจะมีปัจจัยหลายอย่างที่จะส่งผลให้ชุมชนพัฒนาแต่สิ่งที่สำคัญที่สุดคือชาวบ้านในชุมชนและผู้นำชุมชน ถ้าขาดสองอย่างนี้ก็จะพัฒนาไม่สำเร็จ ถึงแม้ว่าบางชุมชนจะมีโครงสร้างพื้นฐานภายในชุมชนดีสภาพสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนสมบูรณ์มีทุนในชุมชนมากมาย แต่ถ้าผู้นำชุมชนบริหารจัดการไม่ได้สิ่งที่มีอยู่ในชุมชนเหล่านั้นก็สูญเปล่า ทำให้การพัฒนาชุมชนจะต้องมีผู้นำชุมชนที่มีศักยภาพและสามารถเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชนในทุก ๆ ด้าน ต้องทำให้คนในชุมชนเชื่อมั่นในตัวผู้นำ และต้องทำให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนไปพร้อม ๆ กัน (ปรียา พรหมจันทร์, 2542 : 15)

โบราณสถาน คืออาคารหรือสิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้นที่มีความเก่าแก่มีประวัติความเป็นมาที่เป็นประโยชน์ทางด้านศิลปะ ประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี และยังรวมถึงสถานที่หรือเนินดินที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์หรือร่องรอยกิจกรรมของมนุษย์ปรากฏอยู่ และตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2535 มาตรา 4 ตรีไว้ว่า โบราณสถาน หมายถึง อสังหาริมทรัพย์โดยอายุหรือโครงการก่อสร้าง หรือโดยหลักฐานเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของสังหาริมทรัพย์นั้นเป็นประโยชน์ทางศิลปะประวัติศาสตร์ รวมถึงสถานที่ๆ เป็นแหล่งโบราณคดี ประวัติศาสตร์และอุทยานประวัติศาสตร์ด้วย (admin bee, 2565 : 1)

พระธาตุน้ำคำ ก่อสร้างเมื่อประมาณปีพุทธศักราชที่ 8 เสร็จสิ้น รวมผู้คนในสมัยนั้น โดยมีธิดาของเจ้าเมืองขอมยุคนั้น ซึ่งมีความเคารพนับถือในสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงได้นำอาณาประชาราษฎร์ เดินทางมุ่งสู่อาณาจักรศรีโคตรบูรณและได้รวบรวมแก้วแหวนเงินทองของมีค่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีอยู่ในสมัยนั้นเพื่อไปร่วมสร้างพระธาตุนม แต่เนื่องจากการเดินทางที่ไม่สะดวกจึงได้รวบรวมสิ่งของทั้งหมดที่มีอยู่สร้างพระธาตุน้ำคำ เพื่อเป็นพุทธบูชา ธรรมบูชา สังฆบูชา ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของวัดป่าพรหมประทาน

ดังนั้น ผู้นำชุมชนจึงถือเป็นบุคคลสำคัญที่มีบทบาทหน้าที่ในการอนุรักษ์พระธาตุน้ำคำร่วมกับผู้คนในชุมชน สามารถที่จะประพาศปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้คนในชุมชน คนรุ่นใหม่ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พระธาตุน้ำคำนี้ให้อยู่คู่กับชุมชนตลอดไป ผู้นำชุมชนจึงต้องทำความเข้าใจกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ รวมถึงต้องให้ความสำคัญกับประเพณีปฏิบัติ วัฒนธรรมของชุมชนที่มีมาแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน นี่เป็นสมบัติเก่าแก่ที่พวกเราทุกคนน่าจะภูมิใจมากเพราะเป็นสิ่งที่แสดงว่าเมืองไทยของเรามีประวัติศาสตร์วัฒนธรรมยาวนานสืบทอดต่อ ๆ กันมาจนถึงพวกเรารุ่นปัจจุบัน ภาคภูมิใจ เราชื่นชม เรารักสมบัติ ที่ปู่ย่าตาทวดบรรพบุรุษของเรารังสรรค์ไว้นี้ แยกไปใครมาจากต่างเมืองเขาก็จะอยากจะมาชมเพราะเห็นเป็นของสวยงามแปลกตาแตกต่างกับของโบราณในบ้านเมืองของเขา เราต้องช่วยกันอนุรักษ์โบราณสถานของเราให้อยู่กับเมืองไทยไปนานแสนนานชั่วกัลปาวสาน จนเป็นที่กล่าวขานกันทั่วไปว่า คนไทยนั้นรักและหวงแหนสมบัติทุกชิ้น ที่บรรพบุรุษของเราสร้างสรรค์ขึ้นมา ไม่ยอมให้ผู้ใดมายื้อแย่งหรือทำลายได้ จากประเด็นที่กล่าวมานั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “บทบาทผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์โบราณสถาน กรณีศึกษา พระธาตุน้ำคำ วัดป่าพรหมประทาน บ้านจิว ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อให้โบราณสถานคงอยู่ในชุมชนอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาบทบาทผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์พระธาตุน้ำคำ วัดป่าพรหมประทาน บ้านจิว หมู่ที่ 10 ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคบทบาทผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์พระธาตุน้ำคำ วัดป่าพรหมประทาน บ้านจิว หมู่ที่ 10 ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด

3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคบทบาทผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์พระธาตุน้ำคำวัดป่าพรหมประทาน บ้านจิว หมู่ที่ 10 ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพหนอง จังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตการวิจัย

ด้านเนื้อหา ได้แก่ การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความคิดเห็นและบทบาทผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์พระธาตุน้ำคำ กรณีศึกษา พระธาตุน้ำคำ วัดป่าพรหมประทาน บ้านจิว ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพหนอง จังหวัดร้อยเอ็ด

ด้านพื้นที่ คือ พื้นที่บ้านจิว หมู่ที่ 10 ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพหนอง จังหวัดร้อยเอ็ด

ด้านประชากร ได้แก่ การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มุ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ รายงานการวิจัย บทความ และเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 20 คน ประกอบด้วย 1) ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน 2) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 2 คน 3) คณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 5 คน 4) ประชาชน จำนวน 10 คน 5) ปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 2 คน คัดเลือกโดยอาศัยการสุ่มตัวอย่างที่ไม่อาศัยความน่าจะเป็นทางสถิติ (non probability sampling) ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวนทั้งสิ้น 20 คน

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) โดยมีกรอบตามประเด็นที่ทำการศึกษาซึ่งทำการสังเคราะห์จากกรอบแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ คือ 1) ประเด็นบทบาทผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์พระธาตุน้ำคำ 2) ประเด็นปัญหาและอุปสรรคบทบาทผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์พระธาตุน้ำคำ และ 3) ประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคบทบาทผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์พระธาตุน้ำคำ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมาย 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary

data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ (Document Research) อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสังเกตกับการสัมภาษณ์ มาทำการวิเคราะห์แยกแยะเป็นประเด็นต่าง ๆ โดยใช้การพรรณนาวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการศึกษาและตามกรอบแนวคิด เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาที่รวบรวมประเด็นได้อย่างมีระบบ

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง “บทบาทผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์โบราณสถาน กรณีศึกษา พระธาตุน้ำคำ วัดป่าพรหมประทาน บ้านจิ้ว หมู่ที่ 10 ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด” มีผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. บทบาทผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์พระธาตุน้ำคำ วัดป่าพรหมประทาน บ้านจิ้ว หมู่ที่ 10 ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นบทบาทผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์โบราณสถาน “ด้านบทบาทในอุดมคติ” พบว่า ผู้นำที่ดีต้องมาจากการเลือกตั้ง และจะต้องมีความสามารถในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งจะสามารถดูแลและปกป้องประชาชนในหมู่บ้านให้มีความสุขและพร้อมช่วยเหลือประชาชนในเวลาที่มีปัญหา ต้องรู้จักสังเกตพฤติกรรมของชาวบ้านเพื่อมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถ ประเด็นความสามารถในการส่งเสริมและอนุรักษ์โบราณสถานได้นั้นผู้นำจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับคนรุ่นใหม่ เปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงออกถึงความคิดเห็นในการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมคู่กับการอนุรักษ์พระธาตุน้ำคำควบคู่กัน อีกทั้งให้ความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ผลการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นบทบาทผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์โบราณสถาน “ด้านบทบาทที่บุคคลเข้าใจ” พบว่า ผู้นำต้องมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคได้ดี เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับคนรุ่นใหม่ได้ปฏิบัติตาม ปรารถนาดีต่อคน เมื่อเวลามีปัญหาผู้นำต้องหยึดถือความถูกต้องให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายและไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนอยู่เสมอ ผู้นำต้องมีความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์โบราณสถานที่ถูกต้องและให้

ความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวส่งเสริมวัฒนธรรมที่เป็นประโยชน์ เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวและชุมชนและทำให้พระธาตุน้ำคำเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น

ผลการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นบทบาทผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์โบราณสถาน “ด้านบทบาทที่แสดงออกจริง” พบว่า ผู้นำบางคนไม่สามารถดูแลลูกบ้านได้ บางคนตั้งเกินไป บางคนหย่อนเกินไป ไม่มีความพอดี ดังนั้น การจะปกครองลูกบ้านได้ต้องมีความยืดหยุ่นต้องมีประสบการณ์ในการทำงานกับคนอื่น มีประสบการณ์ในงานทำงานมากพอเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ผู้นำต้องมีความเชี่ยวชาญและมีความน่าเชื่อถือเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ การใช้ความเด็ดขาดในการปกครอง ชี้แนะแนวทางที่ถูกต้อง การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผู้นำต้องลงมือกระทำด้วยไม่ใช่พูดหรือคิดเพียงอย่างเดียว เฉกเช่นในการอนุรักษ์พระธาตุน้ำคำก็เช่นกันผู้นำต้องลงมือทำด้วยในการส่งเสริมและการอนุรักษ์ต่อไป

2. ปัญหาและอุปสรรคบทบาทผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์พระธาตุน้ำคำ วัดป่าพรหมประทาน บ้านจิ้ว หมู่ที่ 10 ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นปัญหาและอุปสรรคของบทบาทผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์โบราณสถาน “ด้านบทบาทในอุดมคติ” พบว่า ผู้นำไม่ได้ให้ความสนใจในการอนุรักษ์โบราณสถาน ขาดความรู้และความร่วมมือ จากลูกบ้าน ผู้นำขาดวิสัยทัศน์ที่ดีจึงทำให้เป็นปัญหาต่อการอนุรักษ์พระธาตุน้ำคำ ผู้นำและประชาชนยังขาดความรู้ในเรื่องของกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย เพื่อที่จะได้สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถานที่ต้องเหมาะสมแก่ทุกภาคส่วน และการส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีสิทธิและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์โบราณสถาน เพราะว่าการอนุรักษ์แบบถูกกฎหมายเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้ทุกคนอยู่ในกฎระเบียบ

ผลการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นปัญหาและอุปสรรคของบทบาทผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์โบราณสถาน “ด้านบทบาทที่บุคคลเข้าใจ” พบว่า การที่ผู้นำขาดประสบการณ์ในการจัดสรรงบประมาณ ขาดประสบการณ์ในการจัดงานประเพณีวัฒนธรรมประจำปี เป็นปัญหาอย่างมากในการอนุรักษ์เพราะว่าผู้นำขาดประสบการณ์ อาจเกิดการปล่อยปะละเลยประเพณี วัฒนธรรม การถูกลักขโมยสิ่งของที่มีค่าและมีความหมายจากผู้คนที่ไม่หวังดี เพื่อหวังที่จะขอบของสิ่งของที่ไม่ใช่ของตนเองการบุกรุกทำลายโบราณสถานเพื่อจากขาดความรู้และไม่ให้ความสำคัญที่มากพอจนทำให้พระธาตุเกิดความเสียหาย และการปล่อยแหล่งโบราณสถานให้ทิ้งร้างขาดการดูแลจากหน่วยงาน

Citation : ณรงค์ศักดิ์ สายแวว และพงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์. (2566). บทบาทผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์โบราณสถาน กรณีศึกษา พระธาตุน้ำคำวัดป่าพรหมประทาน บ้านจิ้ว หมู่ที่ 10 ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 1(3) : 41-58.

DOI : <https://doi.org/10.14456/jasru.2023.18>

และประชาชน ทำให้ตัวโบราณสถานเกิดการผุพังได้ในอนาคต ผู้นำขาดความสามารถในการขอความร่วมมือกับคนในชุมชน ยังขาดความรู้เรื่องการอนุรักษ์ จึงเป็นปัญหาอย่างมากกับการอนุรักษ์ พระธาตุน้ำคำ ผู้นำต้องมีความสามารถในการประสานงานกับทุกหน่วยงาน ร่วมมือกันส่งเสริมอนุรักษ์พระธาตุน้ำคำ ที่น่าจะต้องเกิดขึ้นในท้องถิ่น เริ่มเลือนหายไปกลายเป็นมรดกของรายได้ที่เป็นตัวชี้วัดคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมหลายแห่งมีเงินมากพอที่จะปรับปรุง แต่ก็ขาดกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย โดยเฉพาะประชาชนรอบแหล่งโบราณคดีและย่านอนุรักษ์อย่างที่เกิดขึ้น

ผลการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นปัญหาและอุปสรรคของบทบาทผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์โบราณสถาน “ด้านบทบาทที่แสดงออกจริง” พบว่า การที่ผู้นำไม่สืบทอดประเพณี และวัฒนธรรม พระธาตุน้ำคำมีอายุที่ยาวนาน อยู่คู่กับประเพณีและวัฒนธรรม แต่ต้องสืบทอดประเพณีและวัฒนธรรมอย่างถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ที่มีการระบาดของไวรัส โควิด 19 ยังระบาดอย่างหนักอย่างต่อเนื่อง ที่ยังต้องช่วยกันรักษามาตรการอย่างต่อเนื่องผู้นำต้องให้ความสำคัญในเรื่องนี้ด้วย การที่ผู้นำไม่มีความรู้ในเรื่องนี้ เป็นปัญหาอย่างมากต่อการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม การจัดประเพณีและวัฒนธรรม เป็นการสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนและทำให้พระธาตุน้ำคำเป็นที่รู้จักในสถานการณ์ในปัจจุบันที่มีการแพร่ระบาดอย่างหนักของไวรัส โควิด 19 ที่มีการระบาดไปทั่วประเทศและทั่วโลก ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนในการดำรงชีวิต ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ ทำให้เกิดปัญหาการสร้างรายได้ ประชาชนไม่กล้าใช้เงิน จึงทำให้ส่งผลกระทบต่อหลาย ๆ ด้าน เช่นการรวมตัวกันทำกิจกรรม ในการอนุรักษ์โบราณสถาน พระธาตุน้ำคำ ที่ยังเป็นไปได้ยากในการรวมกลุ่มทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ยังคงปฏิบัติตามมาตรการอย่างเคร่งครัด เพื่อลดปัญหาการติดเชื้อได้และจะทำให้เศรษฐกิจและสาธารณสุขกลับมาฟื้นตัวโดยเร็ว เพื่อที่จะกลับใช้ชีวิตประจำวันได้ตามปกติและช่วยกันเพื่อส่งเสริมประเพณี วัฒนธรรมต่อไปในอนาคต

3. แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของบทบาทผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์โบราณสถาน กรณีศึกษา พระธาตุน้ำคำ วัดป่าพรหมประทาน บ้านจั่ว หมู่ 10 ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของบทบาทผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์โบราณสถาน “ด้านบทบาทในอนาคต” พบว่า บทบาทผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์โบราณสถาน การเป็นผู้นำชุมชนต้องมีความสามารถในการจัดการวางแผนการทำงาน เพื่อที่จะ

ยกระดับความเป็นผู้นำชุมชนไม่ว่าจะเป็นทักษะกระบวนการคิดและการแก้ไขปัญหาในการทำงาน
อย่างเป็นระบบ ผู้นำต้องเรียนรู้ประวัติของพระธาตุน้ำคำให้ดี เพื่อจะได้เห็นถึงความหมาย
ความสำคัญของพระธาตุ การช่วยเหลือกันจากทุกฝ่ายเพื่ออนุรักษ์โบราณสถาน ผู้นำต้องจัดโครงการ
ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและเป็นประโยชน์ต่อพระธาตุน้ำคำและช่วยกันรักษาตามมาตรการป้องกัน
โรคระบาด โควิด 19 หน้ากากอนามัยที่กระชับกับใบหน้าช่วยป้องกันไม่ให้ผู้ที่สวมแพร่กระจายไวรัส
ไปยังผู้อื่น อย่างไรก็ตาม หน้ากากอนามัยเพียงอย่างเดียวป้องกันเชื้อโควิด-19 ไม่ได้ จึงควรรักษา
ระยะห่างและหมั่นทำความสะอาดมือร่วมด้วย รวมถึงปฏิบัติตามคำแนะนำจากหน่วยงานด้าน
สาธารณสุขในท้องถิ่น เชิญชวนให้ทุกคนอนุรักษ์โบราณสถานเราต้องช่วยกันอนุรักษ์โบราณสถาน
และโบราณวัตถุของเราให้อยู่กับเมืองไทยไปนานแสนนานชั่วกัลปาวสาน จนเป็นที่กล่าวขานกัน
ทั่วไปว่าคนไทยนั้นรักและหวงแหนสมบัติทุกชิ้นที่บรรพบุรุษของเราสร้างสรรค์มา ไม่ยอมให้ผู้ใดมา
ยื้อแย่งหรือทำลายได้ โบราณสถานและโบราณวัตถุเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประเภทหนึ่ง
ที่อาจบอกความเป็นมาของกลุ่มชน หมู่บ้าน เมือง และประเทศชาติ นับตั้งแต่อดีตกาลต่อเนื่องมา
จนถึงปัจจุบันได้ เพื่อให้ลูกให้หลานได้ช่วยกันทะนุบำรุง รักษาต่อไปในอนาคตได้ เพื่อให้พระธาตุน้ำคำ
ยังคงอยู่เป็นสมบัติของหมู่บ้าน และสามารถสร้างรายได้ ได้ในอนาคต

ผลการศึกษเกี่ยวกับประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของบทบาทผู้นำชุมชน
ในการอนุรักษ์โบราณสถาน “ด้านบทบาทที่บุคคลเข้าใจ” พบว่า ต้องส่งเสริมการท่องเที่ยว
ท่องเที่ยววัฒนธรรมนี้ ก่อให้เกิดธุรกิจ ที่เกี่ยวเนื่องอีกหลายประการ เช่น ธุรกิจการค้าขายอาหาร
ธุรกิจการโรงแรม ธุรกิจการจัดพาหนะเดินทาง และธุรกิจการผลิต และจำหน่ายของที่ระลึก เป็นต้น
หากรัฐและประชาชนร่วมมือกันอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุก็จะทำให้เกิดประโยชน์แก่
ประเทศชาตินานัปการ แต่ก็ยังมีได้มีกฎหมายกำหนดลงชัดเจนว่าประชาชนทั่วไปมีหน้าที่ต้องช่วย
อนุรักษ์ด้วยหรือไม่ ปัญหาและแนวทางในการแก้ไขเกี่ยวกับชุมชนและโบราณสถานที่มีอายุที่เก่าแก่
ที่เสนอทั้งหมดมิได้เน้นเฉพาะเจาะจงแต่ในชุมชนเท่านั้น หากแต่ชี้ให้เห็นถึงภาพรวมของปัญหาที่
เกิดขึ้นทั่วประเทศในทุกระดับการดูแลรักษาไว้ตามสภาพของเดิมเท่าที่เป็นอยู่และป้องกันมิให้
เสียหายต่อไปการซ่อมแซมและปรับปรุงให้รูปทรงมีลักษณะกลมกลืนเหมือนของเดิมมากที่สุดเท่าที่
จะทำได้ แต่ต้องแสดงความแตกต่างของสิ่งที่มีอยู่เดิมและสิ่งที่ทำขึ้นใหม่ กรมศิลปากรเป็น

หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบการอนุรักษ์โบราณสถาน และโบราณวัตถุ การซ่อม บูรณะ หรือสงวนรักษานั้น จะต้องกระทำอย่างระมัดระวัง มิให้เสียหายไปกว่าเดิม ทั้งนี้เพื่อรักษาคุณค่าทางประวัติศาสตร์

ผลการศึกษเกี่ยวกับประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของบทบาทผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์โบราณสถาน “ด้านบทบาทที่แสดงออกจริง” พบว่า การอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุเป็นหน้าที่ของทุกคนที่เป็นหลักฐานความเป็นมาของประเทศชาติ จะซื้อขายได้ก็เฉพาะสิ่งของที่เป็นสมบัติส่วนตัว ที่ได้รับเป็นมรดกตกทอดมาจากบรรพบุรุษผู้สร้างขึ้นมาเท่านั้นแต่กระนั้นก็ยังมีการซื้อขายโบราณวัตถุ อันเป็นสมบัติของชาติกันอย่างกว้างขวาง มิได้เกรงกลัวอาญาของกฎหมายเลย วิธีเดียวที่อาจช่วยแก้ปัญหาได้คือ กระตุ้นจิตสำนึกของคนให้มีคุณธรรม ให้มีความรู้สึกผิดชอบ ที่จะร่วมแรงร่วมใจอนุรักษ์โบราณสถาน และโบราณวัตถุของประเทศ ให้เป็นสมบัติวัฒนธรรมของบ้านเมือง มิใช่เป็นสมบัติส่วนตัว ทั้งนี้จะต้องรีบกระทำนับตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป เพราะพรุ่งนี้ ก็อาจสายไปเสียแล้ว ทุกคนมีหน้าที่รับผิดชอบและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาให้ครบวงจรแล้วก็จะสามารถอนุรักษ์และจัดการพัฒนาโบราณสถาน พระธาตุน้ำคำได้ การใช้โบราณสถานที่เหลืออยู่ให้เกิดประโยชน์ที่ยั่งยืนยาวนานแก่ประชาชนและสังคมได้อย่างแน่นอนในอนาคตสำคัญยิ่งในด้านการอนุรักษ์คือ การสร้างสมดุลให้ดีกว่าเดิมระหว่างแนวคิดการอนุรักษ์แบบจารีตประเพณี และวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนานให้ยังคงอยู่กับการควบคุมในการอนุรักษ์โบราณสถาน และการป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัส โควิด 19 ที่แพร่ระบาดอย่างหนักในปัจจุบัน แม้ว่าขณะนี้ประเทศไทยจะมีการทยอยฉีดวัคซีนป้องกันโรคแล้วก็ตาม หากประมาทการรุดตาก็ยังมีโอกาสที่จะติดเชื้อได้ แต่ความรุนแรงของโรคจะลดลงจึงขอความร่วมมือประชาชนทุกคนการรุดต่าก โดยขอให้ทุกคนให้ความสำคัญในมาตรการป้องกันตนเองอย่างเคร่งครัดและทำอย่างต่อเนื่อง โดยการสวมหน้ากากล้างมือบ่อย ๆ เว้นระยะห่าง และหลีกเลี่ยงการเข้าไปในสถานที่ชุมชนหรือที่ที่มีคนอยู่รวมกันจำนวนมาก รวมถึงสถานที่เสี่ยงต่าง ๆ เพื่อป้องกันการรับเชื้อและแพร่เชื้อให้กับคนในครอบครัว และลดการแพร่ระบาดของโรคในชุมชนด้วย

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษา “บทบาทผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์โบราณสถาน กรณีศึกษา พระธาตุน้ำคำ วัดป่าพรหมประทาน บ้านจัว หมู่ที่ 10 ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด” ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผล ดังนี้คือ

1. บทบาทของผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์โบราณสถาน กรณีศึกษา พระธาตุน้ำคำ บ้านจัว หมู่ที่ 10 ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

ประเด็นบทบาทผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์โบราณสถาน ด้านบทบาทในอุดมคติ พบว่า ผู้นำที่ดีต้องมาจากการเลือกตั้งและผู้นำที่ดีต้องมีความสามารถในหลาย ๆ ด้าน มีความสามารถในการดูแลและปกป้องประชาชนในหมู่บ้านให้มีความสุขและพร้อมช่วยเหลือประชาชนในเวลาที่มมีปัญหา ผู้นำที่ดีต้องรู้จักสังเกตพฤติกรรมของชาวบ้าน เพื่อมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถ และมีความสามารถในการส่งเสริมและอนุรักษ์โบราณสถานได้ ผู้นำต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับคนรุ่นใหม่ เปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงออกถึงความคิดเห็นการอนุรักษ์ ประเพณี และวัฒนธรรมคู่กับการอนุรักษ์พระธาตุน้ำคำควบคู่กันในการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมทุกคนต้องให้ความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผู้นำต้องมีความฉลาดในการจัดหางบประมาณ และแก้ไขปัญหาได้ดี จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้สอดคล้องกับแนวคิดของณัฐชุตา วิจิตรจามรี (2554 : 1) ที่กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลในการจูงใจและปฏิสัมพันธ์ให้ทุกคนในองค์กรเข้าใจและมุ่งมั่นในอุดมการณ์ขององค์กรเพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินกิจกรรมได้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

ประเด็นบทบาทผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์โบราณสถาน ด้านบทบาทที่บุคคลเข้าใจ พบว่า ผู้นำต้องมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคได้ดี เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับคนรุ่นใหม่ได้ปฏิบัติตาม ปรารถนาดีต่อคนอื่นเมื่อเวลามีปัญหาผู้นำต้องหยึดถือความถูกต้องให้ความสำคัญแก่ทุกฝ่าย และไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนอยู่เสมอ ผู้นำต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ในการอนุรักษ์โบราณสถานที่ถูกต้องและให้ความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว ส่งเสริมวัฒนธรรมที่เป็นประโยชน์ เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวและชุมชนและทำให้พระธาตุน้ำคำเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ผู้คนสนใจมากยิ่งขึ้น เพราะว่าพระธาตุน้ำคำมีประวัติที่น่าสนใจ จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้

สอดคล้องกับแนวคิดของวิเชียร วิทย์อุดม (2553 : 1) ที่กล่าวไว้ว่า บุคคลที่ได้รับการยอมรับหรือยกย่องให้เป็นผู้นำและเป็นผู้มีความสามารถที่เกิดจากตัวของตนเอง จนเป็นที่ยอมรับหรือยอมรับของกลุ่มให้เป็นผู้นำและนำมาทีมไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

ประเด็นบทบาทผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์โบราณสถาน ด้านบทบาทที่แสดงออกจริง พบว่าผู้นำบางคนไม่สามารถดูแลลูกบ้านได้ บางคนตึงเกินไป บางคนหย่อนเกินไป ไม่มีความพอดี ดังนั้น การจะปกครองลูกบ้านได้ต้องมีความยืดหยุ่นต้องมีประสบการณ์ในการทำงานกับคนอื่น มีประสบการณ์ในงานทำงานมากพอเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ การช่วยเหลือผู้อื่นโดยเท่าเทียม ผู้นำต้องมีความเชี่ยวชาญในการอนุรักษ์พระธาตุน้ำคำ มีความน่าเชื่อถือ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และให้เกียรติลูกบ้านการใช้ความเด็ดขาดในการปกครอง โดยเฉพาะลูกบ้านที่ทำงานผิดพลาดจนส่งผลกระทบต่อภาพรวม รู้จักตำหนิ และชี้แนะแนวทางที่ถูกต้อง การช่วยเหลือซึ่งกันและกันผู้นำต้องลงมือทำด้วย ไม่ใช่พูดหรือคิดเพียงอย่างเดียวในการอนุรักษ์พระธาตุน้ำคำก็เช่นกัน ผู้นำต้องลงมือทำด้วยเพื่อพัฒนาการส่งเสริม การอนุรักษ์ต่อไป การที่ชาวบ้านร่วมมือกันก็จะประสบความสำเร็จ ต่อให้เหนื่อยและท้อเพียงใดถ้าร่วมมือกันก็จะสามารถอนุรักษ์พระธาตุน้ำคำได้ ผู้นำต้องส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อให้ชุมชนมีรายได้ ผู้นำต้องจัดหางบประมาณมาซ่อมแซมพระธาตุน้ำคำผู้นำจะต้องทำการสำรวจศึกษาสภาพเดิมเพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับนำมาประกอบการพิจารณาทำโครงการอนุรักษ์ และเป็นเอกสารสำคัญทางประวัติศาสตร์ต่อไป และจัดหางบประมาณมาจัดงานประเพณีในทุก ๆ ปี เพื่อให้พระธาตุเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้สอดคล้องกับแนวคิดของสรุทธิ แก้วปุย (2560 : 12) ที่กล่าวไว้ว่า ผู้นำ หมายถึง บุคคลที่ได้รับการมอบหมาย หรือแต่งตั้ง ซึ่งเป็นที่ยอมรับของบุคคล มีอิทธิพล และบทบาทเหนือบุคคลอื่น สามารถชี้แนะให้บุคคลปฏิบัติงาน และสามารถนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

2. ปัญหาและอุปสรรคบทบาทผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์พระธาตุน้ำคำ วัดป่าพรหมประทาน บ้านจั่ว หมู่ที่ 10 ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด

ประเด็นบทบาทผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์โบราณสถาน ด้านบทบาทในอุดมคติ พบว่า ผู้นำขาดความสนใจในการอนุรักษ์โบราณสถาน เพราะว่าอาจจะขาดงบประมาณในการจัดสรรต่างๆ ผู้นำขาดความรู้ในเรื่องของการอนุรักษ์ด้วย ผู้นำและประชาชนยังขาดความรู้ในเรื่องของกฎหมาย ซึ่งการอนุรักษ์ที่ผิดกฎหมายอาจจะส่งผลทำให้เกิดปัญหาตามมาทีหลัง กฎหมายจึง

จำเป็นต้องรู้และควรศึกษา ยังขาดการให้ความสำคัญปล่อยปะละเลยทำให้ตัวพระธาตุเกิดความเสื่อมโทรม เพราะว่าผู้นำและประชาชนยังขาดความเข้าใจในการอนุรักษ์อีกด้วย เป็นปัญหาที่สำคัญต่อการอนุรักษ์เป็นอย่างมาก และปัญหากระบวนการในการอนุรักษ์ที่ดำเนินการแบบยังไม่ถูกวิธี จึงเกิดผลกระทบที่ไม่ต้องสนองต่อความต้องการของประชาชน การกระจายอำนาจไว้ที่การบริหารราชการส่วนกลาง จะทำให้อำนาจกระจายไม่ทั่วถึง ทำให้ประชาชนขาดการมีส่วนร่วม กฎหมายเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมากในการอนุรักษ์ เพราะถ้าขาดความรู้ในเรื่องของกฎหมายก็จะส่งผลกระทบและเกิดปัญหาตามมาในอนาคต งบประมาณเป็นสิ่งที่จะต้องการพัฒนา ซ่อมแซมตัวพระธาตุ แต่งบประมาณยังขาดอยู่จึงเป็นปัญหาสำคัญต่อการอนุรักษ์จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้สอดคล้องกับแนวคิดของรังสรรค์ ประเสริฐศรี (2544 : 55) ที่กล่าวไว้ว่า ผู้นำที่มีความสามารถ พิเศษ ควรมีลักษณะดังนี้ คือ เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ มีความสามารถด้านทักษะการสื่อสาร ความสามารถที่ทำให้ ผู้อื่นไว้วางใจ ความสามารถทำให้ผู้อื่นเห็นว่าตนเองมีความสามารถ มีพลังและมุ่งการปฏิบัติให้บรรลุผล แสดง อารมณ์ได้อย่างเหมาะสมและเอื้ออาทรแก่ผู้อื่น ชอบที่เสี่ยง สร้างกลยุทธ์ใหม่ๆเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย มีการโฆษณาตัวเองและทำให้การขัดแย้งภายในเกิดขึ้นน้อยที่สุด กระแสในปัจจุบันได้มุ่งให้ความสนใจกับ ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) และภาวะผู้นำที่มีความสามารถพิเศษ (Charismatic leadership) ซึ่งแนวคิดเหล่านี้ได้พยายามอธิบายว่า ผู้นำประสบความสำเร็จในระดับสูงในการจูงใจสมาชิก (สกุณกานต์ โกสีลา, 2561 : 10) ที่กล่าวไว้ว่า ได้ให้ความหมายของผู้นำไว้ว่า ผู้นำหมายถึง บุคคลที่ถูกคัดเลือก แต่งตั้ง หรือบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่ม เนื่องจากเป็นบุคคลที่มีความรู้ มีทั้งศาสตร์และศิลป์ในการเป็น ผู้นำสมาชิกในกลุ่มให้ปฏิบัติงานต่าง ๆ ในสถานศึกษา โดยมีความสามารถในการโน้มน้าวจิตใจ และจูงใจให้ สมาชิกปฏิบัติงานร่วมมือกันอย่างเต็มความสามารถเต็มใจ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งเอาไว้ในองค์กร จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้สอดคล้องกับแนวคิดของวิโรจน์ สารรัตน์ (2557 : 6) ที่กล่าวไว้ ว่า “ผู้นำ” เป็นบุคคลสำคัญในองค์กรมีบทบาทที่ต้อง ดำเนินไปภายใต้เงื่อนไขปัจจัยของสถานะที่อยู่รอบด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโลกทุกวันนี้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และการแข่งขันกันอย่างสูงจากปัญหาและสภาพของวิกฤติทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และ สภาพแวดล้อม ผู้นำนอกจากจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสเท่านั้นแต่ต้องมีวิธีการรับมือกับการ เปลี่ยนแปลงเพื่อให้บรรลุตาม

Citation : ณรงค์ศักดิ์ สายแวว และพงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์. (2566). บทบาทผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์โบราณสถาน กรณีศึกษา พระธาตุน้ำคำวัดป่าพรหมประทาน บ้านจิ้ง หมู่ที่ 10 ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 1(3) : 41-58.

DOI : <https://doi.org/10.14456/jasru.2023.18>

เป้าหมายที่วางไว้ โดยสามารถจัดปัญหาความขัดแย้งและการต่อต้านได้อย่าง เหมาะสม เพราะผู้มาเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวได้

3. แนวทางการแก้ไขปัญหาบทบาทของผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์พระธาตุน้ำคำ วัดป่าพรหมประทาน บ้านงิ้ว หมู่ 10 ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด

ประเด็นบทบาทผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์โบราณสถาน ด้านบทบาท ในอุดมคติ พบว่า “ด้านการวางแผน” ผู้นำต้องเรียนรู้ประวัติ ความเป็นมาของพระธาตุน้ำคำ ก่อนเพื่อจะได้เห็นถึงความสำคัญของพระธาตุ เพื่อในการอนุรักษ์ที่ถูกต้องไม่ส่งผลกระทบต่อการซ่อมแซมของตัวพระธาตุ ให้ยังคงความสมบูรณ์ รักษาไว้ซึ่งประเพณีและวัฒนธรรมเราต้องช่วยกันอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุของเราให้อยู่กับเมืองไทยไปนานแสนนานชั่วกาลปาวสาน จนเป็นที่กล่าวขานกันทั่วไปว่าคนไทยนั้นรักและหวงแหนสมบัติทุกชิ้น ที่บรรพบุรุษของเราสร้างสรรค์มา ไม่ยอมให้ผู้ใดมายื้อแย่ง หรือทำลายได้ โบราณสถานกับชุมชนอยู่คู่กันมาอย่างยาวนาน จึงจำเป็นที่คนในชุมชนต้องช่วยกันอนุรักษ์ ทะนุบำรุง ในโบราณสถานพระธาตุน้ำคำ ให้อยู่คู่กับคนในชุมชนทั้งในรุ่นปัจจุบัน และลูกหลานต่อไปในอนาคต ร่วมมือกันในหลาย ๆ หน่วยงาน ช่วยกันเป็นหูเป็นตาไม่ให้สิ่งของถูกทำลายจากผู้ที่ไม่หวังดี ไม่ให้ตัวพระธาตุน้ำคำได้รับความเสียหาย จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้สอดคล้องกับแนวคิดของสวานา พรพัฒน์กุล (2550 : 17) ที่กล่าวไว้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นปัจจัยที่จะช่วยส่งเสริม ความ สำนึกในหน้าที่หรือความสำนึก ในทางการเมือง ความเชื่อมั่นในตนเองซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงว่าบุคคล เป็นส่วนหนึ่ง ของสังคมและมีความหมายต่อสังคม ถ้าทุกคนมีความเชื่อมั่นในตนเองแล้ว จะไม่เฉยเมย ต่อภาวะการณ์ต่าง ๆ ในสังคมของตน หลังเข้าไปมีส่วนร่วมตามสิทธิและหน้าที่ที่ถูกต้อง ดังนั้น ความ เชื่อมั่นในตนเองจึงเป็นสิ่งที่ จะ กระตุ้น ให้ทุกคนกล้าแสดงออกซึ่งความคิดเห็นต่อทุก ๆ สิ่งที่เกี่ยวข้อง ชีวิตและความอยู่รอดของสังคม (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2550 : 278) ที่กล่าวไว้ว่า สรุปค่านิยมของภาวะผู้นำว่า หมายถึง กระบวนการ อิทธิพลทาง สังคมที่บุคคลหนึ่งตั้งใจใช้อิทธิพลต่อผู้อื่น ให้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่กำหนด รวมทั้งเป็นการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลขององค์กร หรือเป็นกระบวนการอิทธิพล ที่ช่วยให้ กลุ่มบุคคลสามารถบรรลุ เป้าหมายที่กำหนด กล่าวโดยสรุปจากทัศนะนักวิชาการหลาย ท่าน ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการของความสัมพันธ์ ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ได้รับการยอมรับและมีอิทธิพล สามารถจูงใจให้บุคคลอื่นปฏิบัติตามความคิดเห็น ด้วยเทคนิค และคำสั่งของ

ตนพร้อมทั้งมีการจัดการที่ดี เพื่อให้องค์กรบรรลุตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และผู้นำถือเป็นหนึ่งในกุญแจสำคัญที่จะทำให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษา เพื่อพัฒนามนุษย์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้นำยุคใหม่จะต้องมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และสามารถขับเคลื่อนสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสถานการณ์โดย สามารถ สร้างความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรทุกส่วนในสถานศึกษาให้ขับเคลื่อนไปด้วยจุดมุ่งหมาย เดียวกัน (วรุตม์ สุนทรราช, 2555 : ออนไลน์) ที่กล่าวไว้ว่า การเป็นผู้นำที่ดีนั้น จะต้อง พัฒนา ตัวเองอยู่เสมอให้ก้าวหน้า บุคคลอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ใต้บังคับบัญชาของ ตัวเอง พัฒนาตัวเองให้ทันสมัยทันเหตุการณ์อยู่เสมอ การ พัฒนา ภาวะผู้นำอาจทำได้ ดังนี้ 1. Learn on the job คือ เรียนจากงานที่ทำ ส่วนมากเวลาเราไปศึกษาดูงาน จากสถานศึกษา มักจะดู Product (ผลงาน) มากกว่า เช่น เราไปดูโรงเรียนดีเด่น ผู้บริหารของโรงเรียนดีเด่น มักจะไม่ดูว่าเขาทำอะไร จึงได้รับความสำเร็จเป็น โรงเรียนดีเด่น คือเราไม่ดูกระบวนการ (Process) หรือวิธีการ อย่ำลิมว่างานยิ่งทำ ทายมากเท่าไรคนยิ่งใช้ความพยายามมากขึ้นคนยิ่งกระตือรือร้นยิ่งขึ้น เป็นการท่าย ทายกระตุ้นความสามารถ ยิ่งขึ้น 2. Learn from people คือ เรียนจากผู้อื่น ผู้นำ ต้องพร้อมที่จะเรียน พร้อมที่จะเป็นพี่เลี้ยงที่ดี ผู้ใดที่ อยู่ในกลุ่มคนเรียนเก่งก็จะเก่งไป ด้วย แต่ตรงข้ามถ้าอยู่ในกลุ่มของคนเรียนอ่อนก็พลอยเป็นคนเรียนอ่อนไปด้วย เหมือน คำโบราณที่กล่าวว่า "คบคนพาลพาลพาไปหาผิด คบบัณฑิตบัณฑิตพาไปหาผล" 3. Learn from bosses คือ เรียนจากนาย ถ้าเราได้นายดี เราจะเรียนรู้อะไรมากมาย จากนาย ตรง ข้ามถ้านายเราไม่ดี เราก็พลอยแย่ไปด้วย ผู้นำที่ดีจะต้องเป็นนายที่ดีของ ลูกน้อง หรือผู้ใต้บังคับบัญชาด้วย การ เรียนจากบทบาทแบบอย่าง (Roles) จะทำให้ ผู้นำพัฒนาภาวะผู้นำมากยิ่งขึ้น ผู้นำหลายคนเรียนรู้จากความ ผิดพลาดของตัวเอง ซึ่ง ความผิดพลาดจะกลายเป็นบทเรียนชั้นดีได้ 4. Training and workshop คือ การ ฝึกอบรมและปฏิบัติการ เป็นสิ่งที่ผู้นำจะพัฒนาภาวะผู้นำของ ตัวเองได้ การฝึกอบรม (Training) มีอยู่ 4 รูปแบบคือ New Leader คือ ผู้นำคำใหม่ ทุกครั้งที่มีการ เปลี่ยนแปลงตำแหน่งใหม่ เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น จะต้องมีการฝึกอบรม เช่น ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ จะมีการฝึกอบรมก่อนจะเข้ารับตำแหน่งเสมอ

Citation : ณรงค์ศักดิ์ สายแวง และพงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์. (2566). บทบาทผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์โบราณสถาน กรณีศึกษา พระ ราชดำเนินคำวัดป่าพรหมประทาน บ้านจัว หมู่ที่ 10 ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 1(3) : 41-58.

DOI : <https://doi.org/10.14456/jasru.2023.18>

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้นำชุมชนควรจะประสานความร่วมมือจากประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียง โบราณสถานหยุดการลักขโมยหรือทำลายพระธาตุน้ำคำไม่ให้พังเสียหายไปจากเดิม เพื่อให้สมบูรณ์แบบคงเดิมมากที่สุด

1.2 ผู้นำชุมชนควรจะประชาสัมพันธ์แนะนำนักท่องเที่ยวรักษาความสะอาด ไม่ทิ้งขยะ ไม่ขีดเขียนตามหินหรือพระธาตุน้ำคำที่เป็นจุดสำคัญในการอนุรักษ์ เพื่อให้คงความสวยงามของธรรมชาติอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผู้นำชุมชนกับการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ โบราณสถาน

2.2 ควรศึกษาทัศนคติของผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์โบราณสถานโบราณสถาน

เอกสารอ้างอิง (References)

- เฉลา ประเสริฐสังข์. (2560). *ภาวะผู้นำทางการศึกษา*. จันทบุรี : สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี.
ณัฐชดา วิจิตรจามรี. (2554). *การสื่อสารในองค์กร*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
นิตย สัมมาพันธ์. (2546). *ภาวะผู้นำ : พลังขับเคลื่อนองค์กรสู่ความเป็นเลิศ*. กรุงเทพฯ : อินโนกราฟฟิกส์.
รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2544). *ภาวะผู้นำ*. กรุงเทพฯ : ธนธัชการพิมพ์.
วรุตม์ สุนทรราช. (2555). *การพัฒนาภาวะผู้นำ*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://bit.ly/3vJHzEA>. สืบค้น 25 เมษายน 2565.

Citation : ณรงค์ศักดิ์ สายแวง และพงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์. (2566). บทบาทผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์โบราณสถาน กรณีศึกษา พระธาตุน้ำคำวัดป่าพรหมประทาน บ้านจัว หมู่ที่ 10 ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ*. 1(3) : 41-58.

DOI : <https://doi.org/10.14456/jasrru.2023.18>

- วิเชียร วิทยอดม. (2553). **ภาวะผู้นำ : ฉบับก้าวหน้ายุค.** พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ธีระฟิล์ม และไซเท็กซ์.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2557). **แนวคิด ทฤษฎี และประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ซีเอ็ดบุ๊คเซ็นเตอร์.
- สวนา พรพัฒน์กุล. (2550). **ความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของเด็กไทย.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สรวิณี แก้วปุย. (2560). **ภาวะผู้นำและการจูงใจที่มีส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของงานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2.** การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยพะเยา.
- สกุลกานต์ โกสีลา. (2561). **การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษากับความพึงพอใจในการทำงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา.** การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ปรียา พรหมจันทร์. (2542). **การพัฒนาชุมชน.** [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://www.scribd.com/pongdach/d/2_6833571. สืบค้น 21 เมษายน 2565.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2550). **ภาวะความเป็นผู้นำ.** กรุงเทพฯ : ส.เอเชียเพรส.
- admin bee. (2565). **โบราณสถานคืออะไร.,** [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.misc.today/2022/03/archaeological-site.html>. สืบค้น 10 เมษายน 2565.

Citation : ณรงค์ศักดิ์ สายแหว และพงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์. (2566). บทบาทผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์โบราณสถาน กรณีศึกษา พระธาตุน้ำคำวัดป่าพรหมประทาน บ้านจิ้ว หมู่ที่ 10 ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 1(3) : 41-58.

DOI : <https://doi.org/10.14456/jasru.2023.18>